

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle vesilainsäädännön käyttöoikeussäätelyn uudistamiseksi

Ympäristövaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle vesilainsäädännön käyttöoikeussäätelyn uudistamiseksi (HE 262/2016 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava ympäristövaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Jari Salila, oikeusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Erja Werdi, ympäristöministeriö
- ympäristöneuvos Martti Häikiö, Itä-Suomen aluehallintovirasto
- ylitarkastaja Perttu Ottelin, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- työ- ja elinkeinoministeriö
- Suomen Kuntaliitto
- Energiateollisuus ry
- Infra ry

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Säätelyn tavoitteet ja lähtökohdat

Esityksen tarkoituksena on saattaa vesilain käyttöoikeussäätely sopusointuun perustuslain perusoikeuksien rajoittamista koskevien säännösten kanssa. Esityksen mukaan vesitaloushankkeiden toteuttamiseen liittyvä kiinteän omaisuuden lunastamista ja käyttöoikeuden perustamista koskeva säätely uudistettaisiin. Vesilain mukaan luvanvaraisten hankkeiden piiriä rajattaisiin niin, ettei johdon sijoittaminen valtavyhlän alitse enää kaikissa tapauksissa edellyttäisi lupaa, vaan luvanvaraisuus määrittäisi hankkeen vaikutusten perusteella.

Valiokunnan lausunto TaVL 12/2017 vp

Talousvaliokunta on arvioinut hallituksen esitystä toimialansa kannalta erityisesti sääntelyn yritysvaikutusten ja hallinnollisen taakan näkökulmasta. Talousvaliokunta pitää tärkeänä ajantasaisesti sääntelyä niin, että toisaalta perusoikeuksien toteutuminen turvataan ja toisaalta sääntelyä ja hallinnollisia menettelyjä kevennetään vaikutuksiltaan vähäisissä tilanteissa. Talousvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena.

Lupasääntelyn keventäminen

Talousvaliokunta kannattaa esityksessä ehdotettuja muutoksia, jotka mahdollistaisivat johtojen sijoittamisen toisen vesialueelle suoraan lain nojalla. Johdon sijoittaminen ei edellyttäisi enää lupaa, mutta asiasta olisi tehtävä ilmoitus vesilain mukaiselle valvontaviranomaiselle. Muutos koskisi vesi-, viemäri- ja voimajohtojen tai muiden vaikutuksiltaan vastaavien johtojen sijoittamista joki- ja puroalueille. Talousvaliokunta pitää tärkeänä keventää lupasääntelyä tilanteissa, joissa toisaalta rakenteiden vaikutukset ympäristölle ja toisaalta niiden aiheuttamat alueiden omistajiin kohdistuvat käytönrajoitukset ovat vähäisiä.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on tarkasteltu erityisesti kysymystä vesistöналituksen luvanvaraisuuden purkamisen laajuudesta ja ilmoitusmenettelyn toteuttamiseen liittyviä näkökohtia. Asiantuntijakuulemisessa on esitetty arvio, jonka mukaan luvanvaraisuutta tulisi purkaa nyt esitettyä laajemmin niin, että oikeus johdon sijoittamiseen suoraan lain nojalla koskisi jokien ja purojen lisäksi myös muita vesialueita. Talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan asiaa on arvioitu esityksen valmisteluvaiheessa. Nyt esitettyä sääntelytapaa ja sääntelyn rajaamista selväpiirteisiin tapauksiin puoltaa se, että vesilain puitteissa ei ole aiempia kokemuksia ehdotetun kaltaisen sääntelyn vaikutuksista. Lisäksi vesistön alitustilanteissa luvantarve todennäköisemmin syntyisi yleisen luvanvaraisuuskriteerin perusteella. Talousvaliokunta katsoo kuitenkin, että ilmoituksenvaraisuuden piirin laajentamista voi olla perusteltua harkita jatkossa, kun sääntelyn toimivuudesta on saatu kokemuksia.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on tarkasteltu myös kysymystä ilmoitusmenettelyn määräajoista. Ehdotettua 30 päivän määräaikaa on pidetty lyhyenä asian selvittämisen kannalta. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että viranomaisilla on käytettävissään riittävä aika asian selvittämiseksi. Valiokunta kuitenkin katsoo, että ehdotuksen tarkoituksena on nimenomaan keventää ja sujuvoittaa asiaan liittyviä hallinnollisia menettelyjä pienten ja ympäristövaikutuksiltaan vähäisten vesitaloushankkeiden yhteydessä. Tämän tulisi heijastua myös ilmoituksenvaraisten asioiden käsittelyajoista. Talousvaliokunta katsoo sen vuoksi, että esitettyä 30 päivän määräaikaa on pidettävä riittävänä ja että viranomaisten sisäiset menettelyt tulee järjestää niin, että sääntelyn keventämisen tarkoitus ilmoitusmenettelyyn siirryttäessä toteutuu.

Yleisen tarpeen edellyttämät hankkeet

Esityksen mukaan yleisen tarpeen edellyttämässä hankkeissa oikeus toisen alueeseen tai sen omaksi lunastamiseen voitaisiin myöntää vain merkittävää yleistä etua edistävän hankkeen toteuttamiseen. Talousvaliokunnalle on esitetty arvio siitä, että ehdotettu sääntely asettaisi liian tiukan edellytyksen hankkeiden toteuttamiselle, eikä säännöksen edellyttämä intressivertailu olisi tarpeen, koska vesilain mukaisissa luvanvaraisissa hankkeissa vertailu tehdään jo lupaharkinnan yhteydessä. Talousvaliokunta katsoo kuitenkin, että vesioikeudellisessa intressivertailussa ei

Valiokunnan lausunto TaVL 12/2017 vp

muodollisesti oteta kantaa yleisen tarpeen olemassaoloon, joka on perustuslain mukaan edellytys omaisuuden lunastamiseen. Talousvaliokunta pitää yleisen tarpeen arviointiin liittyvää erisuuntaisten yhteiskunnallisten etujen punnintaa tärkeänä osana lunastusmenettelyä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Talousvaliokunta esittää,

että ympäristövaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 10.3.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kaj Turunen ps
varapuheenjohtaja Harri Jaskari kok
jäsen Harry Harkimo kok
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Eero Lehti kok
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Antero Vartia vihr

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen